

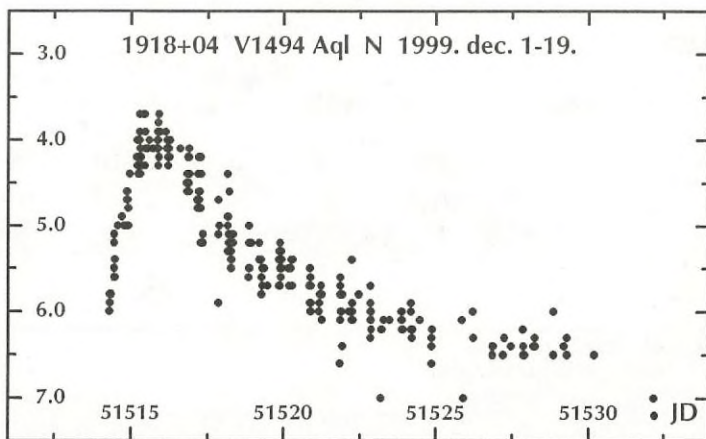
Változócsillagok

Változós hírek

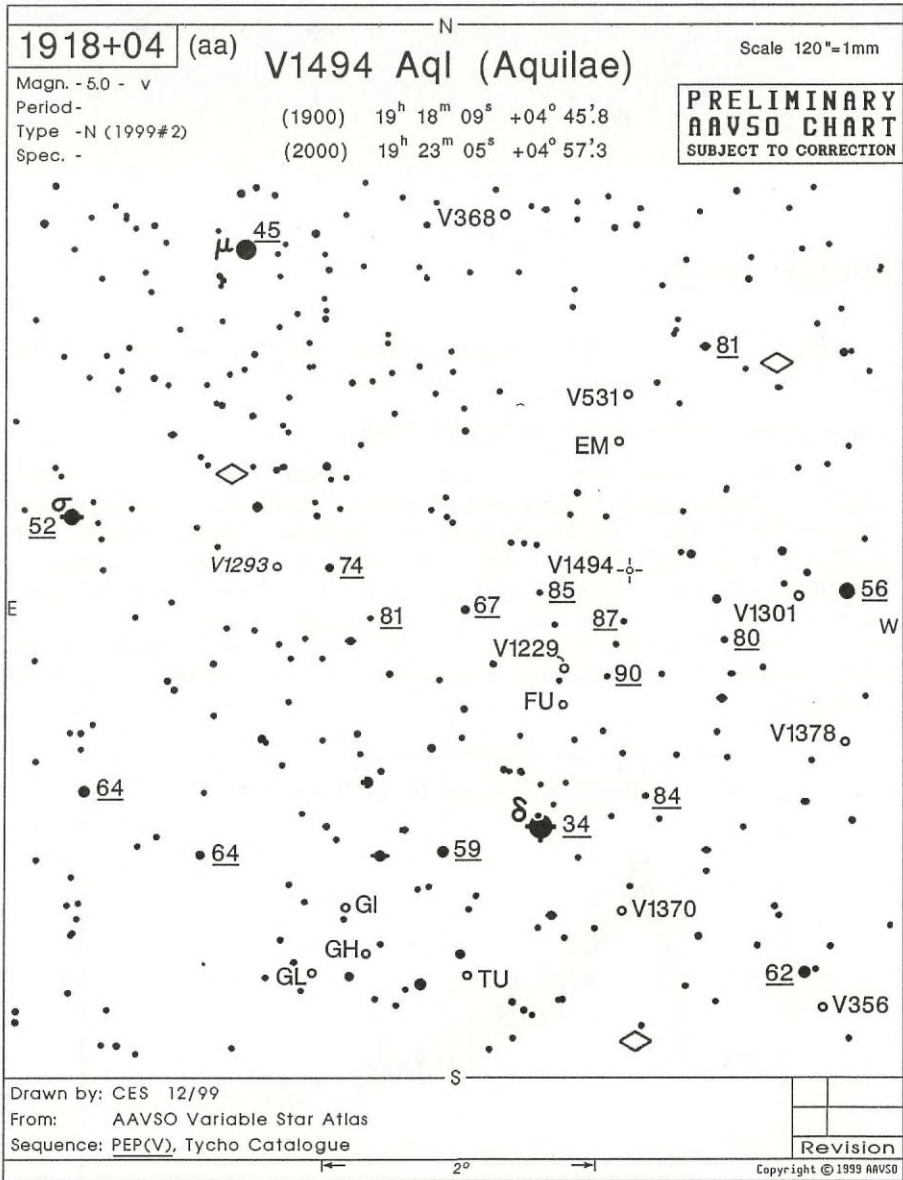
E havi változócsillag-rovatunk látszólagos rövidsége mögött a szám elején olvasható Egy neutroncsillag élete c. cikk témánkba vágó jellege áll.

Nova Aquilae 1999 No.2 (=V1494 Aql)

Az Aquila 1999-ben felfedezett második nójáját Alfredo Pereira (Cabo da Roca, Portugália) portugál amatőr csillagász találta vizuálisan, 14x100-as binokulárral, 1999. december 1,785 UT-kor, 6^m,0-s fényességnél. A felfedezést követően riasztott csillagászvilág azonnal elkezdte az új nóva követését, miközben az folytatta a fényesedést. A december 2,4 UT-kor japán észlelők által végzett első spektroszkópiai megfigyelések igazolták az új csillag nóva jellegét (a megfigyelők egy része CCD spektrográfokat használó amatőr csillagász!). A spektrumokat erős hidrogén emissziós vonalak uralták, a H α félszélessége 1200 km/s volt, így a kitérés jellege tisztán azonosítható volt.

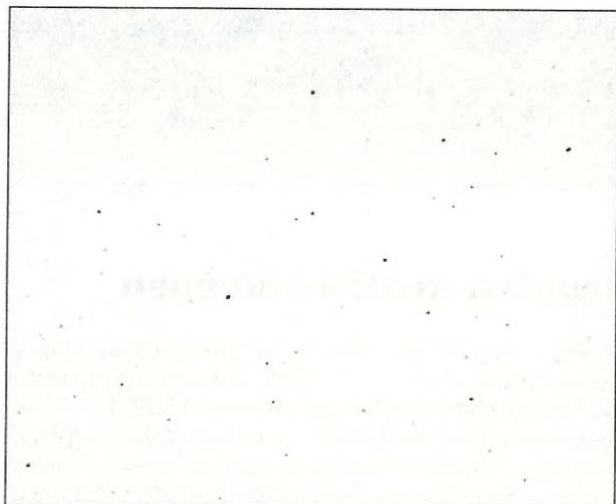

Magyarországon először december 2-án este észlelték az Internetről tájékozódó amatőr csillagászok, majd az ezt követő két hét soha nem látott „nóvalázhoz” vezetett. Az MCSE különböző elektronikus körlevelein (Csilla, Mira, Csillagkép) szinte egymással versengtek az észlelők: ki látja meg legelőbb az esti szürkületben, ki készíti el az aktuális nap első CCD képét és hasonlók. Az említett elektronikus fórumok szerencsésen széles körhöz való eljutása nagyszámú új észlelőt is bevont a

változócsillagok búvőkörébe. A hazai észlelések részletes áttekintésére következő számunkban kerül sor.

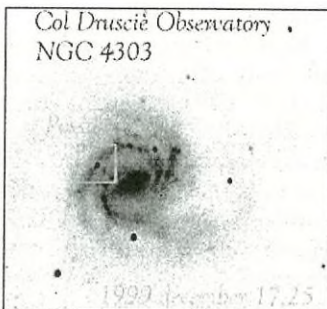
Maximumát 4^m,0-s fényességnél érte el december 3,4 UT-kor, ami után a gyors növőakra jellemző egyenletes halványodás következett. Maximumfényessége valamivel felülmúlta az 1992-es Nova Cygni fényességét, így elmondhatjuk, hogy az 1975-ös Nova Cygni óta az északi félteke legfényesebb növőját csodálhattuk meg. Maximuma környékén még a nagyvárosok fénybűréje alól is szabad szemmel

égerületet ábrázol. A kép adatai: 1999.12.06. 17:23 UT, 5,6/500 Pentacon teleobjektív, expozíciós idő 4 perc, film Fujicolor 400. (Az IAU Circular számai és VSNET-es anyagok alapján — Ksl)

SN 1999gn az M61-ben

Alessandro Dimai (Cortina, Olaszország) 16^m,0-s fényességnél fedezte fel 1999. december 17,22 UT-kor egy 50 cm-es távcsővel és CCD kamerával (a fedezés képét l. ábránkon). W. Li (UofC, Berkeley) dec. 18,5 UT-kor a KAIT teleszkóppal, 15^m,5-s fényességnél rögzítette az új csillag képét, amely a galaxis magjától 32"-re keletre és 40"-re délre található. E sorok írásakor (december 20.) még nem azonosították az SN típusát spektroszkópiailag. Az M61-ben ez már a negyedik észlelt szupernóva (a korábbiak: SN 1926A, 1961I és 1964F). (IAUC 7335 — Ksl)

megfigyelhető volt. A 7^m,0-s fényességet december 19-én érte el, így $t_3 = 16$ nap, tehát ez alapján is a gyors nővák közé tartozik. Mellékelt fénygörbénk a VSNET-en megjelent vizuális észlelések alapján készült. Január folyamán megfigyelését a Nap közelsége meg hiúsítja, csak a hó végétől nyílik lehetőség a halványodás követésére, a hajnali égen.

A mellékelt fotót Horváth Tibor (Hegyhátsál) készítette a nőváról és környezetéről. A felvétel 2x2,5 fokal

Változócsillagok fénygörbéi 1993–1997

Öt év után ismét jelentkezünk az MCSE Változócsillag Szakcsoport munkáját reprezentatív mintán bemutató kiadvánnyal. Bebesi Zsófia, Csák Balázs és Kiss László munkája 205 amatőr közel 120 ezer egyedi észlelése alapján 199 csillag fénygörbéjét mutatja be, amelyek segítségével áttekinthetők a magyar amatőrök észlelési szokásai, illetve kiválaszthatók a látványos fényváltozású csillagok. A kiadvány az MCSE-től rendelhető meg, rózsaszín postautalványon (ára tagoknak 200 Ft).

